

BÄL kyrka byggdes under tolvhundralet. Här fanns en kyrka förut, sten från den syns i triumfbågsväggen. Nu är koret äldst, följt av långhuset och yngst tornet som nog aldrig blev färdigbyggt. Det syns på att tornet är oproportionerligt lågt och det har inga ljudluggar.

Tornhuven av trä är från 1750, om det vittnar en blyplåt med inristat årtal och med flera sockenbors namn. Det året kom kollekt från hela landet till tornets ombyggnad, men vad som hade hänt med den gamla tornhuven minns ingen idag.

Ringkammaren i tornet var förr avskild från kyrkan med en målad trävägg. Där orgeln står idag var förr vapenhus, en tid spannmålmagasin och upplag för bräder. Medan tolv gamla helgonbilder låg undan-slingda på långhusets vind.

Enligt 1828 års inventering var de »skadade och utan konstnärligt värde«. 1909 skulle klockaren elda upp »skräpet«, men han hindrades av bonden på Sudergårda. Bonden hämtade häst och vagn och körde in skulpturerna till Fornsalen.

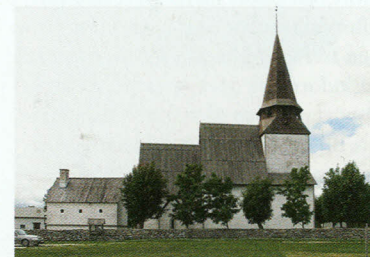
Nära hundra år senare kom några tillbaka: madonnan på Mariaaltaret som saknar armar är huggen i ek i ett block, av klädedräkten att döma i tidigt femtonhundratalet.

Vår tids konservatorer har försiktigt knackat fram måleri från fyra olika epoker, så att målningar som aldrig varit tänkta att visas tillsammans nu syns invid varann. Som fjortonhundredralsbilden där djävulen Tutivillius lyssnar på skvaller, ovanför skymtar en tvåhundra år äldre bild av aposteln Sankt Simon, han håller i en såg och ett konsekrationkors.

I det östra korfönstret hittades ovanligt nog två målade helgonbilder i nischen.

Här syns hur stilidealen förändrades under tolvhundratalet: den äldre korportalen är enkel, medan långhusportalen fått en praktfullare utsmyckning. Bladen har färgrester som skvallrar om att de en gång varit målade i grönt.

I korgolvet vilar människor från gårdarna Gute och Gane. Jakob Gute och hans son Botvid student begravdes 1329. Gravstenen återanvändes av gårdens folk 1712. Vindskidorna på nockgavlarna, på kyrkogårdsportarna och på själva kyrkan, har sågats till med djurhuvudliknande ornament som för ens tanke långt bak i tiden.

